БУЮК ҚУРИЛИШ ПРОГРАММАСИ

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲНАТКАШЛАРИ ЯНГИ БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАН ДИРЕКТИВАЛАРИ ЛОЙИҲАСИНИ ҚИЗҒИН МАЪҚУЛЛАМОҚДАЛАР

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. | 16 февраль 1971 йил, сешанба ◆ № 39 (14.809). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Мирзачўл районидаги «Фарғона» совхозининг ишчилари СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг Директивалари лойиҳасини қизғин маъқуллаб кутиб олдилар. Суратда: (чапдан) бўлим бошлиғи Ж. Назаров ишчиларга КПСС XXIV съезди Директиваларини ўқиб бермоқда.

А. Тўраев фотоси.

ЛЕНИН ЙЎЛИДАН

ПРАВДА

«СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съезди Директиваларининг лойиҳаси тўғрисида» КПСС Марказий Комитетининг қарори кеча «Правда»да эълон қилинди. КПСС Марказий Комитети маъқуллаган лойиҳа газеталарда босилиб чиқди. Уни партия ташкилотларида, меҳнаткашларнинг йиғилишларида ва матбуотда муҳокама этишга қарор қилинди.

КПСС XXIV съезди Директиваларининг лойиҳаси — жуда катта сиёсий ва давлат аҳамиятига эга ҳужжат. Совет экономикасини чуқур анализ қилиш асосида совет экономикасининг ривожланишидаги ҳозирги даражани ва фан-техника тараққиётининг муваффақиятларини ҳисобга олиб ишлаб чиқилган бу ҳужжат мамлакатимиз халқ хўжалигини янада тўхтовсиз юксалтиришнинг, совет халқининг турмуш даражасини оширишнинг кенгайтирилган программасидир. Совет халқининг туб манфаатларини ифодалаётган ва уни коммунистик қурилиш йўлидан маррама-марра дадиллик билан олға бошлаб бораётган партиямизнинг ленинча бош йўли бу ҳужжатда ёрқин акс эттирилди.

Ўтган саккизинчи беш йиллик мобайнида Ватанимиз меҳнаткашлари партия раҳбарлигида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда, социал вазифаларни ҳал этишда, совет кишилари турмушининг моддий даражасини ва маданий савиясини оширишда янги зўр муваффақиятларга эришдилар. КПСС XXIII съездининг Директивалари энг муҳим иқтисодий ва социал кўрсаткичлар бўйича муваффақиятли бажарилди. Шу давр ичида СССР халқ хўжалиги бундан олдинги беш йилликдагига нисбатан юксак суръатлар билан ва анча самарали ривожланди. Аҳоли турмуш даражасини ўстириш суръатлари анча тезлашди. Совет жамиятининг маънавий-сиёсий бирлиги, СССР халқларининг қардошлиги, уларнинг Коммунистик партия ва ленинчи Марказий Комитет теварагида жипслашганлиги мустаҳкамланди. Социалистик демократия янада ривож топди. Мамлакатнинг мудофаа қуввати мустаҳкамланди. Совет Иттифоқининг халқаро майдондаги позицияси ва обрўйи тағин ҳам мустаҳкамроқ бўлиб қолди.

КПСС XXIV съезди Директивалари лойиҳасида мамлакат экономикасини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари, янги беш йилликка мўлжалланган перспектив вазифалар белгилаб берилди. Бу вазифалар ҳақиқатан зўр ва жуда катта. Тўққизинчи беш йиллик план совет жамиятининг коммунизм сари бораётган йўлида коммунизмнинг моддий техника базасини қуришда, мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашда муҳим босқич бўлади. КПСС Марказий Комитетининг лойиҳасида уқтириб айтилганидек, «Беш йилликнинг энг асосий вазифаси — социалистик ишлаб чиқаришни юксак суръатлар билан ривожлантириш, унинг самарадорлигини ошириш, фан-техника тараққиёти ва меҳнат унумдорлигини ўстиришни жадаллаштириш негизида халқ ҳаётининг моддий ва маданий даражасини анча юксалтиришни таъминлашдан иборат».

Янги беш йилликнинг асосий вазифаларига асосланиб туриб, партия: социал тадбирларнинг кенг программасини амалга оширишни, фан-техника тараққиёти суръатларини тезлаштиришни ва ягона техникавий сиёсатнинг амалга оширилишини таъминлашни; асосли ва амалий илмий тадқиқотларни бутун чоралар билан ривожлантиришни ҳамда бу тадқиқотларнинг натижаларини халқ хўжалигига тезроқ жорий қилишни; социалистик мамлакатлар билан ҳамдўстликни муттасил ривожлантиришни, жаҳон социалистик системасини мустаҳкамлашга бутун чоралар билан кўмаклашишни мўлжалламоқда.

Партия мамлакатнинг иқтисодий қудратини мустаҳкамлашга жуда катта аҳамият беради. Янги беш йилликда саноатнинг асосий вазифаси социалистик экономикани ривожлантиришнинг индустриал базасини кенгайтириш ва такомиллаштиришдан иборат бўлади. Ижтимоий ишлаб чиқаришни ва айниқса қишлоқ хўжалигини, енгил саноатни ва озиқ-овқат саноатини юксак суръатлар билан ўстиришни ва пропорционал ривожлантиришни таъминлаш, халқ хўжалигининг барча тармоқлари самарадорлигини анча юксалтириш кўзда тутилади. Миллий даромад беш йил ичида 37—40 процент кўпаяди, шу билан бирга бу ўсишнинг камида 80 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан қўлга киритилади.

Индустриянинг барча тармоқлари совет халқининг турмуш эҳтиёжларини энг тўлиқ равишда қондириш манфаатлари билан чамбарчас боғланган ҳолда ривожлантирилади. Халқ истеъмол қиладиган молларни, шунингдек шундай молларни ишлаб чиқариш учун керакли хом ашё, машиналар ва ускуналар ишлаб чиқарувчи саноатни тезроқ ўстириш ва унинг салмоғини ошириш мўлжалланади. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш беш йил ичида 42—46 процент кўпайтирилиши, шу жумладан ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш 41—45 процент, истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш эса 44—48 процент кўпайтирилиши лозим.

Саноатнинг турли тармоқлари ҳайрон қоларли даражада юксак чўққиларга кўтарилади. Электр энергия ишлаб чиқаришни 1.030—1.070 миллиард киловатт соатга, нефть қазиб чиқаришни 480—500 миллион тоннага, газ қазиб чиқаришни 300—320 миллиард куб метрга, кўмир қазиб чиқаришни 685—695 миллион тоннага, пўлат эритишни 142—150 миллион тоннага етказиш планлаштирилмоқда. Нефтни қайта ишлаш саноати маҳсулотини ишлаб чиқариш 1,5 баравар, химия ва нефть химияси саноати маҳсулотини ишлаб чиқариш 1,7 баравар кўпайтирилади. Машинасозлик ва металл ишлаш саноатида маҳсулот ишлаб чиқаришни 1,7 баравар, шу жумладан кенг истеъмол моллари ишлаб чиқаришни 2,2 баравар кўпайтирилади. Енгил саноатда, озиқ-овқат саноатида, гўшт сут саноатида, балиқчилик, ўрмончилик, ёғочсозлик ва бошқа саноат тармоқларида ишлаб чиқаришни тез юксалтириш кўзда тутилди.

Партия қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада юксалтиришнинг кенг программасини ишлаб чиқди ва муваффақият билан амалга оширмоқда. Янги беш йилликда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришнинг йиллик ўртача ҳажмини бундан олдинги беш йилдагига нисбатан 20—22 процент кўпайтириш, аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига ва саноатнинг хом ашёга ўсиб бораётган талабини тағин ҳам тўлароқ қондиришни таъминлаш кўзда тутилади. Бу вазифани бажаришнинг ҳал қилувчи шарти шуки, қишлоқ хўжалигининг моддий техника базаси бутун чоралар билан мустаҳкамланиши, уни интенсивлаштириш йўли изчиллик билан амалга оширилиши лозим.

Директивалар лойиҳасида мўлжаллаб қўйилган конкрет тадбирларни бажариш ҳамма жойда далаларнинг ҳосилдорлигини ва чорвачиликнинг маҳсулдорлигини оширишни, маҳсулотларнинг ва қишлоқ хўжалик хом ашёсининг сифатини оширишни таъминлайди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлашнинг қатъий планларини белгилаб бериш ва шу маҳсулотларни давлатга пландан ташқари сотган хўжаликларга оширилган нархлар билан ҳақ тўлаб, шу тариқа хўжаликларни рағбатлантириш принципи сақланиб қолади. 1975 йилда қишлоқ хўжалигига етказиб бериладиган минерал ўғитларни 72 миллион тоннага ва мол озуқаси учун ишлатиладиган фосфатларни 3 миллион тоннага етказиб, беш йил ичида 3 миллион гектар янги суғориладиган ерларни ишга тушириш мўлжаллаб қўйилди. Қишлоққа қўшимча равишда 1.700 минг трактор, 1.100 минг юк автомобили, бошқа кўпгина техника юборилади. Қишлоқ хўжалигини электр билан таъминлаш даражаси оширилади, колхозлар ва совхозларда меҳнат унумдорлиги 37—40 процент кўтарилади.

Транспорт ва алоқани ривожлантириш — муваффақиятли иқтисодий қурилишнинг муҳим омилларидан бири. Янги беш йилликда транспорт системасининг қувватлари ва маневр қилиш қобилияти оширилади. Транспортнинг ҳамма турларида юк обороти 32—35 процент кўпайтирилади. Алоқа, радиоэшиттириш ва телевидение ишини такомиллаштирмоқ учун кўпгина ишлар қилиниши керак.

Партия программасидаги «Ҳамма нарса инсон учун, инсон бахт-саодати учун» деган олижаноб шиорда ифодаланган мақсад партиямиз фаолиятида ҳар доим биринчи ўринда турибди. Янги беш йилликка мўлжалланган Директивалар лойиҳаси ҳам мана шу олий мақсад билан суғорилган. Халқнинг турмуш даражасини янада анча юксалтиришни таъминлайдиган тадбирларнинг кенг системаси Директивалар лойиҳасида белгилаб берилди. Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда реал даромадлар тахминан 30 процент, ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи 20—22 процент, колхозларнинг ижтимоий хўжалигида колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ ўрта ҳисобда 30—35 процент кўпайтирилади. Минимал иш ҳақини янада ошириш мўлжалланади. Ижтимоий истеъмол фондлари 40 процент кўпайтирилади. Бу маблағлар соғлиқни сақлашни яхшилашга, халқ маорифини ривожлантиришга, кадрлар тайёрлашга ва болаларни тарбиялашга, ишчилар, хизматчилар, колхозчиларнинг пенсияларини, ўқувчиларнинг стипендияларини оширишга сарфланади.

Товар ресурсларининг кўпайтирилиши, хили керакли даражада бўлган юқори сифатли моллар билан бозорнинг тағин ҳам тўлароқ таъминланиши, аҳолига кўрсатилаётган хизматлар ҳажмининг кенгайтирилиши совет халқининг фаровонлигини оширишга ёрдам беради. Лойиҳада халқ истеъмол қиладиган молларнинг давлат чакана нархлари стабиллигини таъминлаш, товар ресурслари кўпайиб борган сари товарларнинг айрим турлари нархларини пасайтириш кўзда тутилди. Аҳолининг даромадлари ошиб боришига ва истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш кенгайтирилишига мувофиқ чакана товар обороти 1,4 баравар кўпайтирилади.

Партия аҳолининг уй-жой шароитини яхшилаш тўғрисида муттасил ва ҳормай-толмай ғамхўрлик қилмоқда. Янги беш йилликда барча манбалардан берилаётган пуллар ҳисобига ўтган беш йилдаги 518 миллион квадрат метр ўрнига умумий саҳни 565—575 миллион квадрат метрга тенг уй-жой биноларини қуриш планлаштирилди. Бу нарса шуни кўрсатиб турибдики, аслини олганда бизнинг мамлакатимизда уй-жой фонди янгиланиб бормоқда ва кейинги ўн йил ичида янги уй-жойларга кўчиб кирган юз миллиондан кўпроқ совет кишилари қаторига яна бир неча ўн миллион гражданлар қўшилади.

Экономикани ривожлантириш, халқ турмушининг фаровонлигини ва маданий савиясини ўстириш борасида мўлжалланаётган топшириқларни бажармоқ учун халқ хўжалигига беш йил ичида сарфланадиган капитал маблағни 36-40 процент кўпайтириш кўзда тутилди. Сарфланадиган капитал маблағларнинг самарадорлигини анча оширишга қарор қилинди. Бунинг учун аввало қурилишга ажратиб берилаётган материал ва молиявий ресурслардан энг рационал равишда фойдаланиш, шу тариқа сарфланган маблағнинг ҳар бир сўми эвазига ишлаб чиқариладиган маҳсулотни энг кўп миқдорда кўпайтириш керак.

Фаннинг энг перспектив соҳаларида тадқиқотларни, ҳар томонлама ривожлантириш ва илмий тадқиқотларнинг натижаларини ишлаб чиқаришга жорий этиш муддатларини қисқартириш йўли билан фан-техника тараққиёти суръатларини жадаллаштириш кўзда тутилди. Қўл меҳнатини машина билан алмаштириш, халқ хўжалигининг тармоқ структурасини ва тармоқ ичидаги структурасини такомиллаштириш ишлари кенг миқёсда олиб борилади. Ўзининг техникавий-иқтисодий кўрсаткичлари жиҳатидан Ватанимиздаги ва жаҳон миқёсидаги энг яхши муваффақиятлардан устунроқ бўлган принципиал янги меҳнат қуроллари, материалларни, технологик жараёнларни яратиш ва жорий этиш керак.

Ишлаб чиқарувчи кучларнинг жойлаштирилишини янада яхшилашга, территориал иқтисодий алоқаларни такомиллаштиришга янги беш йилликда катта эътибор берилади. Шу масалаларни ҳал этишда иттифоқдош республикаларнинг ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ролини ошириш вазифаси қўйилмоқда. Шарқий районлардаги табиий ресурсларни ўзлаштиришни ва уларнинг иқтисодий потенциалини кўпайтиришни янада тезлаштириш ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштириш ва халқ хўжалигидаги территориал пропорцияларни яхшилаш соҳасидаги жуда муҳим вазифа қилиб қўйилмоқда. Иттифоқдош республикалар хўжалигини ва мамлакатнинг иқтисодий районларини янада ривожлантиришнинг асосий йўналишлари белгилаб берилди.

Янада ўсишимизнинг асосий резервларидан бири шуки, коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичи талабларига мувофиқ ишлаб чиқаришни бошқаришга доир барча ишлар даражасини ошириш керак. Бошқаришни, планлаштиришни ва иқтисодий рағбатлантиришни янада такомиллаштириш, бу соҳада энг янги техникани қўлланиш, экономикани бошқаришга меҳнаткашларни тағин ҳам кенг жалб қилиш ижтимоий ишлаб чиқаришни ҳар томонлама интенсивлаштириш ва унинг самарадорлигини оширишга ёрдам беради. Бу эса мамлакатни иқтисодий ривожлантиришнинг яқин йилларга мўлжалланган, шу билан бирга узоқ истиқболни ҳам кўзда тутган асосий йўлидир, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришнинг жуда муҳим шартидир.

Коммунизмни муваффақиятли қуришни, социалистик Ватаннинг иқтисодий қудратини ва мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашни Коммунистик партия, бутун халқимиз ўзларининг энг муҳим интернационал бурчлари деб биладилар. Совет Иттифоқи социалистик мамлакатлар билан иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни, ҳамдўстликни янада мустаҳкамлаш, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар хўжалигини изчил равишда иқтисодий интеграция қилишга қарата бундан буён ҳам ҳар томонлама такомиллаштираверади ва кенгайтираверади. Биз Осиё, Африка ва Латин Америкасининг ривожланаётган мамлакатлари билан илмий-техникавий алоқаларни ва ташқи иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлаб ривожлантираверамиз. Саноати ривожланган капиталистик давлатлар билан иқтисодий жиҳатдан самарали бўлган ташқи савдо алоқалар ва илмий-техникавий алоқалар янада кенгайтирилади. Ташқи савдо оборотининг ҳажми беш йил ичида 33-35 процент кўпайтирилади.

Директивалар лойиҳасида уқтириб айтилганидек тўққизинчи беш йиллик планнинг амалга оширилиши катта халқаро аҳамиятга эга бўлади. Совет экономикасининг ўсиши жаҳон социалистик ҳамдўстлиги кучларини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади, планли социалистик хўжалик системасининг афзалликларини яна бир марта яққол кўрсатади. Совет халқи беш йилликни бажариш билан тинчлик, демократия ва социализм учун курашаётган барча кучларни жипслаштиришга муносиб ҳисса қўшади.

Советлар Мамлакатининг коммунизм ғалабаси учун курашдаги ажойиб ютуқлари, совет халқи фахрланаётган, планетадаги меҳнаткашларни қойил қолдираётган ғалабаларнинг ҳаммаси ишчилар синфининг, колхозчи деҳқонларнинг, совет зиёлиларининг фидокорона меҳнати натижасида Ленин йўлидан қатъият билан бораётган, марксизм-ленинизмнинг ўлмас ғояларига ижодий амал қилаётган Коммунистик партиянинг раҳбарлик ва етакчилик роли туфайли қўлга киритилган. Жамиятнинг онгли, ташкилотчи авангарди бўлган партия меҳнаткашларнинг жуда кенг оммаси билан чамбарчас боғланган, мамлакатимизда коммунизм қуриш йўлидаги ишларнинг ҳаммасини уюшқоқлик билан ва планли равишда олиб бормоқда.

Энг муҳим масалаларни коммунистлар билан, бутун совет халқи билан маслаҳатлашиб ҳал қилиш керак, деб Ленин васият қилган буюк принцип партиянинг шонли традицияси бўлиб қолди. Тўққизинчи беш йилликка доир КПСС XXIV съезди Директиваларининг лойиҳаси съезд очилишидан бир ярим ой олдин эълон қилинди ва бутун партия, бутун халқ муҳокамасига олиб чиқилди. Уни совет кишилари якдиллик билан маъқулламоқдалар. Унинг асосий йўналишлари ва вазифалари ҳар бир коммунист учун, ҳар бир меҳнаткаш учун равшан бўлмоғи керак. Меҳнат — бойликлар манбаидир, ҳар бир совет кишиси ўз меҳнати билан коммунизм тантана қиладиган вақтни яқинлаштираверади.

Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари Директивалар лойиҳасини муҳокама қилиш билан боғлиқ бўлган кенг сиёсий ва ташкилотчилик ишларини авж олдиришлари керак. Хўжалик қурилишининг ҳамма участкаларида давлат планларининг бажарилишини таъминлаш, корхоналар, колхозлар ва совхозлар фаолиятини чуқур ўрганиш, ишлаб чиқаришнинг аҳволини танқидий анализ қилиб чиқиш ҳамда унинг самарадорлигини оширмоқ учун резервларни топиб ишга солиш, давлат интизомига жуда қаттиқ риоя қилинишига эришиш керак.

Тўққизинчи беш йиллик планни бажариш учун партиянинг, бутун халқнинг доимий актив кураши Ватанимиз қудратини янада мустаҳкамлашни таъминлайди, коммунизмнинг моддий-техника базасини тўла равишда вужудга келтириш пайтини яқинлаштиради, коммунистик ижтимоий муносабатларнинг шаклланишига, янги кишининг тарбияланишига ҳар томонлама кўмаклашади.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг совет халқига йўллаган янги йил қутловида айтилганидек «Олдимизда коммунистик қурилишнинг янги марралари турибди. Советлар мамлакати тўққизинчи беш йилликка кириб келмоқда, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съездини кутиб олиш тараддудида. Биз шу нарсага қатъий аминмизки, совет кишилари жонажон партиянинг съездини умумхалқ социалистик мусобақасини янада юксалтириш билан нишонлайдилар, унинг қарорларини ўзларининг жонажон ишлари деб қабул қилиб оладилар, бу қарорларни муваффақиятли равишда амалга оширмоқ учун ўзларининг бутун кучларини, билимларини, тажрибаларини сарфлайдилар. Ленин васиятларига содиқлик, Коммунистик партиянинг раҳбарлиги — янги буюк ғалабаларимизнинг мустаҳкам гарантиясидир».

Бўлажак съездни муносиб кутиб олиш учун оммавий умумхалқ ҳаракати шу кунларда бутун мамлакатда янги куч билан кенгайиб бормоқда. Ишлаб чиқаришнинг юксак даражада самарадорлиги учун саботли кураш социалистик мусобақанинг асосий мазмуни бўлиб қолмоқда. Эришилган ютуқлар билан руҳланган, тўққизинчи беш йиллик очиб бераётган истиқболлар билан илҳомланган совет кишилари ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг қўшимча резервлари ва имкониятларини қидириб топмоқдалар, ўзларининг меҳнатдаги активликларини оширмоқдалар. Жонажон партия теварагида маҳкам жипслашган бутун халқимиз партиянинг буюк режаларини амалга ошириш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқда.

Ленин партиясининг синалган раҳбарлиги остида коммунистик қурилишнинг янги ғалабалари сари, олға!

(15 февралдаги бош мақола).

Беш йилликнинг энг асосий вазифаси—социалистик ишлаб чиқаришни юксак суръатлар билан ривожлантириш, унинг самарадорлигини ошириш, фан-техника тараққиёти ва меҳнат унумдорлигини ўстиришни жадаллаштириш негизида халқ ҳаётининг моддий ва маданий даражасини анча юксалтиришни таъминлашдан иборат.

(СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1971 — 1975 ЙИЛГИ БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ЮЗАСИДАН КПСС XXIV СЪЕЗДИНИНГ ДИРЕКТИВАЛАРИ ЛОЙИҲАСИДАН).

ПАРРАНДАБОҚАРЛАР ҲИММАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бухоро область Навоий паррандачилик фабрикаси ишчилари, хизматчилари ва инженер-техник ходимларининг тухум, парранда гўшти ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни янада кўпайтириш юзасидан ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини маъқуллади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Навоий паррандачилик фабрикаси коллективининг социалистик мажбуриятини кенг муҳокама қилишни ва партия XXIV съезди шарафига паррандачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш учун социалистик мусобақани кучайтиришни область, шаҳар ва район партия комитетларига, паррандачилик фабрикалари, колхоз ва совхоз бошланғич партия ташкилотларига топширди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига, газета редакцияларига паррандачилик фабрикалари, колхозлар ва совхозларнинг паррандачилик маҳсулотларини етиштириш йўлидаги социалистик мусобақаси қандай бораётганлигини матбуот саҳифаларида, телевидение ва радио эшиттиришларида кенг ёритиш топширилди.

ЧОРВАДОРЛАР СЎЗИ

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971 — 1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съезди Директиваларининг лойиҳасини Урганч районидаги Ленин номли колхоз чорвадорлари зўр қизиқиш билан ўқиб чиқмоқдалар, унда белгиланган коммунистик қурилиш вазифаларини чин юракдан маъқулламоқдалар. Директива лойиҳаси матбуотда эълон қилинган куни чорвадорлар давлат тайёрлов пунктига 220 центнер сўқим ва бўрдоқи гўшти топшириб, биринчи квартал планини бажардилар. Сут ва тухум тайёрлаш биринчи квартал топшириғи бажарилай деб қолди.

Директиваларда ҳар бир хўжаликда озуқа базасини мустаҳкамлаш, моллар ва паррандаларнинг наслини яхшилаш ҳамда уларнинг бир йўла туёғини ўстирган ҳолда маҳсулдорлигини ошириш юзасидан самарали тадбирлар системасини амалга ошириш асосида чорвачиликни янада ривожлантириш таъминлансин, дейилган.

Колхоз чорвадорлари ана шу йўлда ҳормай-толмай меҳнат қиладилар.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Янги беш йилликда Ўзбекистон саноатининг ўсиши.

ЯҚИН ИСТИҚБОЛ РЕЖАЛАРИ

Республикамиз ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлилар КПСС Марказий Комитетининг беш йиллик план Директивалари лойиҳасини қизғин муҳокама қилмоқдалар, уни амалий ишлар программаси деб билмоқдалар.

Янги беш йилликда саноатнинг асосий вазифаси социалистик экономиканинг индустриал базасини ривожлантиришни, хусусан қишлоқ хўжалигини ва у билан боғлиқ бўлган тармоқларнинг индустриал базасини ривожлантиришни кенгайтиришдан ва такомиллаштиришдан, ишлаб чиқаришнинг техника даражасини ва самарадорлигини оширишдан, маҳсулотнинг сифатини тубдан яхшилашдан иборат.

(СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1971 — 1975 ЙИЛГИ БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ЮЗАСИДАН КПСС XXIV СЪЕЗДИНИНГ ДИРЕКТИВАЛАРИ ЛОЙИҲАСИДАН).

ДЕҲҚОН ЎЙЛАРИ

1970 йилда пахта тайёрлаш плани ва мажбуриятини бажардик. Ўтган йил ҳамма бригадаларда ҳосилдорликни кўтариш билан характерланади. Бундан ташқари, машина теримини ташкил этишда ҳам яхши натижаларга эришдик. Планлар ўринланди. Машина териминииг ҳажми ошди. Бу анча иқтисодий фойда олиш имконини берди. Умуман ўтган беш йилликда машина теримига жиддий эътибор берилиши туфайли колхозимиз бўйича 264 минг сўм маблағни тежаб қолишга эришдик.

Бошқа соҳаларда ҳам тилга олса арзийдиган ютуқларимиз бор. Лекин пахтанинг ялпи ҳосили, сортидан кўнглимиз тўлмаяпти. Ҳосилдорлик ҳам талабга жавоб бермайди. Бултур ҳар гектар ердан 29,5 центнердан хирмон кўтардик. Бунга асосан вилтни сабаб қилиб кўрсатяпмиз. Тўғри, вилт касаллиги кенг тарқалиши орқасида ҳосилдорлик анча пасайиб кетди. Аммо деҳқончиликда бошқа нуқсонларга йўл қўйганимиз ҳам сир эмас. Масалан, ер вақтида чуқур шудгор қилинмади. Минерал ва маҳаллий ўғитдан тупроқ картограммасига таянган ҳолда фойдаланилмади. Сув исрофгарчилигига йўл қўйилди.

Халқ хўжалигини ривожлантириш беш йиллик плани Директиваларини ўқиб чиқиб, ана шу камчиликларни тугатиш, пахта миқдорини кескин кўпайтиришга қарор қилдик. Пахта майдонларимизни чуқур шудгорлаб қўйдик. Мутахассисларнинг маслаҳати билан пахта-беда алмашлаб экиш схемасига ўта бошладик. Бу ҳам тупроқ унумдорлигини оширишда катта роль ўйнайди. Халқда «темирни қизиғида бос» деган мақол бор. Қиш фаслида деҳқонларнинг қўли анча бўш бўлади. Шу фурсатдан фойдаланиб, ариқзовурларни қазиб, тартибга келтириб қўйдик. Қайси пайкалга қандай схемада чигит экилишини ҳам аниқлаб олдик.

Колхозимизда яхшигина чорва фермалари бор. Колхозчилар хонадонлари ҳам кўплаб сигирлар, қўйларга эга. Пахтазорлар ёнида хандаклар қазилган. Ҳамма хил ўғитларни жамғариб, ана шу хандакларда чиритяпмиз. Баҳорга қадар ҳар гектар ер ҳисобига камида 10-12 тонна гўнг, қўй қийи тўплаймиз.

Баҳорда қилинадиган ишлар ҳақида шу кунларда маслаҳатлашиб, режалар тузиб олингани маъқул. Чигит экиш бошланиши билан вақт тиғиз келиб, у ёки бу масалада мусоҳаба юритишга имконият бўлмайди. Шуни ҳисобга олиб, механизаторлар, сувчилар ва бошқа касб эгалари билан маслаҳатлашиб, бир қатор тадбирлар белгиладик. Жумладан, февраль ойи ичида ҳамма майдонларга яхоб суви бериб бўламиз. Ҳозир 50 дан зиёд колхозчи шу иш билан шуғулланяпти. Чигитни қачон ташиб келтирамиз қаерда сақлаймиз. Бу ҳақда ҳам келишиб олдик. Ҳар гектар ерга қанча чигит сарфлаш ҳақида агрономлар суҳбат ўтказди.

Сўнгги йилларда чигитни квадрат-уялаб экишга аҳамият берилмай қўйди. Буни қораладик. Бу йил кўпчилик майдонларга квадрат-уялаб чигит экиб, ғўза парваришини механизмлар воситасида икки томонлама ўтказамиз.

Биз КПСС XXIV съезди Директиваларини тўла маъқуллаймиз. Ўзимиз бошчилик қилаётган бригадаларда ҳар гектар ердан олинадиган пахта ҳосилини камида 5-6 центнер кўтарамиз. Колхозимиз бўйича эса гектаридан 32 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришга эришамиз.

О. УЗОҚОВ,
Т. БОЗОРОВ,
Ҳ. ОТАЖОНОВ,
М. ДАДАБОЕВ,
Олтиариқ районидаги «Партия XXII съезди» колхози пахтачилик бригадаларининг бошлиқлари.

ТОШКЕНТДАГИ «Ўзбексельмаш» заводи янги беш йилликда қишлоқ хўжалиги учун турли хил машиналар ишлаб чиқаришни анча кўпайтиради. Завод коллективи шу йилнинг биринчи кварталида «УПХ-1,5Б» маркали 810 та кўрак тозаловчи машина ишлаб чиқаришга қарор қилган. Суратда 5-цехнинг илғор ишчиларидан Акбар Юсупов ва Мирзоҳид Содиқовлар янги машиналарни йиғмоқдалар.

И. Глауберзон фотоси.

ФАНИМИЗ КЕЛАЖАГИ

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971 — 1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг Директивалари лойиҳасида шундай дейилади: «Фойдали қазилмаларнинг жойланиш қонуниятларини аниқлаш, уларни қидириш, қазиб олиш ва саралаш методларининг самарадорлигини ошириш мақсадида геология, геофизика ва геохимия соҳасида тадқиқотлар ўтказилсин».

Кейинги йилларда республикамизда фаннинг ана шу соҳалари тез суръатлар билан ривожлангани учун ҳам жуда катта ер «тилсимотлари», хазиналари - кашф этилди. Жонажон партиямиз бу соҳада янада янги режаларни белгилаб бермоқда. Бу режаларни амалга ошириш турмушимизни тағин ҳам фаровон этишига, мамлакатимиз қудратига қудрат қўшишига ишончимиз комил.

И. ҲАМРОБОЕВ,
Ленин мукофоти лауреати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

Янги беш йилликда Ўзбекистонда пахта етиштиришнинг ўсиши.

БАЖОНИДИЛ ҚАБУЛ ҚИЛАМИЗ

Директивалар лойиҳасининг ҳар бир сатрини зўр ҳаяжон билан ўқиб чиқдик. Ундаги: «Ёшларнинг майлини ва халқ хўжалигининг малакали кадрларга бўлган эҳтиёжини ҳисобга олиб, ёшларни касб ўрганишга йўллаш ишлари кучайтирилсин» деган сўзлар ҳар бир маориф ходимининг зиммасига катта масъулият юклайди.

Биз бу соҳада муайян муваффақиятларга эришаётирмиз. 1969 — 1970 ўқув йилида умумий таълим мактаблари ва ҳунар-техника билим юртларини тамомлаб чиққан неча юзлаб йигит-қизлар корхона, қурилиш, савдо, транспорт ва бошқа хўжаликларда ишга қабул қилиндилар. Айни вақтда мактабларда ёшларга ҳунар ўргатиш ишлари намунали олиб борилаётир. Ёшларимиз трактор, автомобиль, пахта териш машиналарини ҳайдашни ўрганмоқдалар.

М. АЗИМОВ,
Сирдарё область ижроия комитети меҳнат ресурсларидан фойдаланиш бўлимининг ходими.

МУҲИМ БОСҚИЧ

Матбуотда эълон қилинган «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съезди Директиваларининг лойиҳаси тўғрисида» КПСС Марказий Комитетининг қарори совет халқининг нурафшон коммунизм йўлида, унинг қудратли моддий-техника базасини яратиш, мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини янада мустаҳкамлаш йўлида олға қараб қилаётган ҳаракатида ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлади.

Шу кеча-кундузда заводимизнинг ҳар бир ишчиси, инженер-техник ходими Директива лойиҳаларини чуқур ўрганмоқда. Айниқса 1975 йилга бориб жонажон республикамиз она-Ватанга 4,9 миллион тонна пахта топшириши лозимлиги алоҳида таъкидланганлиги бизнинг коллективимизни янада руҳлантириб юборди. Чунки, пахтачиликдаги асосий ишлар техника зиммасига юкланмоқда. Бизнинг ишчиларимиз деҳқоннинг шаҳардаги мададкори эканликларини яхши тушунадилар. Ишончимиз комилки, Директива лойиҳаларини муҳокама қилишда ҳар бир ишчи, инженер-техник ходим, биринчи навбатда эса коммунистлар ўзларининг конкрет таклиф ва мулоҳазаларини киритишади. Чунки, партиянинг истиқбол режаси бизнинг истиқбол режамиздир.

П. ЮСУПОВ,
Тошкентдаги қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи партия комитетининг секретари.

ДИЛИМИЗДАГИ ГАПЛАР

КПСС XXIV съезди Директивалари лойиҳаси Совет давлати ва сиёсатимизнинг муҳим тарихий ҳужжатидир. Директивалар лойиҳасида Совет экономикаси, мамлакатимиз фан-техника тараққиёти илмий жиҳатдан тўла асослаб берилган. Совет Иттифоқининг халқ хўжалиги ва маданиятини ҳар томонлама ривожлантиришда бу муҳим илмий программа бўлиб хизмат қилади, албатта.

Тарихий ҳужжатда КПСС-нинг ленинча бош йўли, келажак уфқлари ўз ифодасини топган.

Меҳнатнинг миқдори ва суръятига мувофиқ ҳақ тўлаш тўққизинчи беш йилликда янада такомиллаштирилади. Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи 20-22 процент, колхозчиларнинг ижтимоий хўжалигида колхозчилар меҳнатига тўланаётган иш ҳақи ўрта ҳисобда 30-35 процент оширилади. Янги беш йилликда тахминан 9 миллион олий ва ўрта махсус маълумотга эга бўлган мутахассислар тайёрлаш кўзда тутилган. Булар эса биз олимларнинг дилимиздаги гаплардир. Бинобарин, халқ хўжалиги учун етук, ҳар томонлама билимдон кадрлар етиштириш бизнинг муқаддас бурчимиздир.

М. МУСАЕВ,
профессор.

КПСС XXIV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА БУХОРО ОБЛАСТЬ НАВОИЙ ПАРРАНДАЧИЛИК ФАБРИКАСИ ИШЧИЛАРИ, ХИЗМАТЧИЛАРИ ВА ИНЖЕНЕР-ТЕХНИК ХОДИМЛАРИНИНГ СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Мамлакатимиз партия билан халқ ҳаётидаги шонли, тарихий воқеани — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съездини муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўрмоқда.

Бутун совет халқи сингари Навоий паррандачилик фабрикасининг ишчилари, хизматчилари ва инженер-техник ходимлари ҳам В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигига бағишланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилиб, 1970 йилда юбилей социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар.

Тухум етиштириш йиллик плани 124 процент, тухум сотиш плани эса 142 процент бажарилди. Парранда гўшти етиштириш плани 143 процент адо этилди. Ҳар бир товуқдан 184 та тухум ёки планда кўзда тутилганидан 34 та кўп тухум олинди. Тухумдан жўжа очириш плани 117 процент адо этилди, колхоз ва совхозларга 222 мингта суткалик жўжа ва 479 мингта боқиб ўстирилган жўжа сотилди.

Паррандачилик фабрикасининг коллективи мавжуд резервлардан фойдаланиш соҳасидаги ишларни давом эттириб ва ривожлантириб, Глебов ва Братцев паррандачилик фабрикалари паррандачиларининг КПСС XXIV съезди шарафига олган социалистик мажбуриятларини муҳокама қилиб, янги беш йилликнинг биринчи йилини муваффақиятли туғаллаш учун курашиб, паррандачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотишни янада кўпайтириш юзасидан қуйидаги оширилган социалистик мажбуриятлар олди:

1. Паррандаларнинг ўртача сонини 182 мингта гибрид товуққа етказамиз. Ҳар бир товуқдан камида 190 та тухум оламиз. Колхозларга, совхозларга ва аҳолига сотиш учун, шунингдек хўжаликда боқиб ўстириш учун пландаги 746 мингта ўрнига 1,2 миллионта жўжа очирамиз. Жўжаларнинг камида 92 процентини, товуқларнинг 99 процентини сақлаб қолишга эришамиз.

2. 1971 йилда 36 миллионта тухум, шу жумладан, пландан ташқари 5 миллионта тухум етиштирамиз. Давлатга 27,8 миллионта, шу жумладан пландан ташқари 5 миллионта тухум сотамиз. 5,7 минг центнер, шу жумладан, планга қўшимча равишда 700 центнер парранда гўшти етиштирамиз. Давлатга 5 минг центнер, шу жумладан планга қўшимча равишда 650 центнер гўшт сотамиз. Сотиладиган тухум ва парранда гўштини фақат I ва II категориялар билан топширамиз.

3. Паррандаларни витаминли озуқа билан таъминлаш мақсадида ем-хашак экинларидан мўл ҳосил етиштирамиз ва зарур бўлган миқдорда сабзи, ошқовоқ ва бошқа ширали озуқалар тайёрлаб қўямиз, камида 350 тонна юқори сифатли сервитамин пичан талқони етиштирамиз. Маҳсулот бирлиги ҳисобига озуқа сарфини 6 процент камайтирамиз ва маҳсулот таннархини 5 процент арзонлаштирамиз.

Техника тараққиёти масалаларига, фан ва илғор тажриба ютуқларини жорий этишга, паррандачилик фабрикаси ходимларининг ишлаб чиқариш ва маданий-маиший шароитларини яхшилашга доимо эътибор берамиз. Асосий ишлаб чиқариш бўлимларидаги ишчиларнинг малакасини ошириш учун уларнинг доимий ўқишини ташкил этамиз.

Навоий паррандачилик фабрикасининг ходимлари ўзларининг бутун кучларини олинган мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга сарфлайдилар ҳамда КПСС XXIV съездини ва Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съездини муносиб кутиб оладилар.

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАР ПАРРАНДАЧИЛИК ФАБРИКАСИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ 1971 ЙИЛ 29 ЯНВАРДАГИ УМУМИЙ ЙИҒИЛИШИДА МУҲОКАМА ЭТИЛИБ, ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН.

МУКОФОТЛАР МУБОРАК!

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚИШЛОҚ ҚУРИЛИШИ МИНИСТРЛИГИ 12-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Қишлоқда ишлаб чиқариш объектларини, уй-жой ва маданий-маиший муассасалар биноларини қуриб фойдаланишга топшириш юзасидан беш йиллик план топшириқларини ҳамда социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажарганлиги учун **12-қурилиш тресты Меҳнат Қизил Байроқ** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ТОШКЕНТ «ҚИЗИЛ ТОНГ» ТИКУВЧИЛИК ФИРМАСИНИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Юксак сифатли тикувчилик буюмлари ишлаб чиқариш юзасидан беш йиллик план топшириқларини муваффақиятли бажарганлиги ва ишлаб чиқаришни юксак суръатлар билан ривожлантирганлиги учун **Тошкент «Қизил тонг» тикувчилик фирмаси Меҳнат Қизил Байроқ** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ҚИЙИН ЭРИЙДИГАН ВА ЎТГА ЧИДАМЛИ МЕТАЛЛАР КОМБИНАТИНИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Комбинат меҳнаткашлари вольфрам, молибден ва шулар негизида қотишмалар ишлаб чиқариш беш йиллик план топшириқларини муваффақиятли бажарганликлари учун технология процессларини такомиллаштирганликлари ва маҳсулотнинг янги турларини ўзлаштирганликлари учун Ўзбекистон **қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинати Меҳнат Қизил Байроқ** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»НИНГ 159-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Трест коллективи беш йиллик планни муддатидан илгари бажарганлиги ва саноат, уй-жой ҳамда маданий-маиший қурилиш ишларида эришган муваффақиятлари учун «Главташкентстрой»нинг **159-қурилиш тресты Меҳнат Қизил Байроқ** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ТОШКЕНТ МАРКАЗИЙ УНИВЕРМАГИНИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Меҳнаткашларга савдо хизмати кўрсатишда эришган муваффақиятлари ва чакана товар обороти беш йиллик планини муддатидан олдин бажарганлиги учун **Тошкент Марказий универмаги Меҳнат Қизил Байроқ** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ҚЎҚОН НОН КОМБИНАТИНИ «ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича беш йиллик план топшириқларини муддатидан олдин бажарганлиги ва ишлаб чиқаришни механизациялашда эришган муваффақиятлари учун **Қўқон нон комбинати «Ҳурмат Белгиси»** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

СССР ГОСПЛАНИ ВА МАМЛАКАТ ПЛАНЛАШТИРИШ ОРГАНЛАРИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ЯГОНА ДАВЛАТ ПЛАНИ— ТАРАҚҚИЁТ КЎЗГУСИ

Бошқариш ва планлаштириш системаси ва методларини такомиллаштириш аввало ижтимоий ишлаб чиқаришни ҳар томонлама интенсивлаштиришга ҳамда унинг самарадорлигини оширишни таъминлашга қаратилиши керак. Бу эса мамлакатнинг яқин йилларга ҳам, узоқ истиқболга ҳам мўлжалланган иқтисодий тараққиётининг асосий йўли, коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишнинг муҳим шартидир. (КПСС XXIV съездининг Директивалари лойиҳасидан).

СИЗ БУ СУРАТДА Узбекистон ССР Давлат план комитетининг ишчан ходимларидан бир группасини кўриб турибсиз. Транспорт ва алоқа бўлимининг бошлиғи О. Икромов (чапдан), бўлимнинг катта экономисти Н. Сергеева, бўлинма бошлиғининг ўринбосари Н. Нуъмонов, қурилиш экономикаси бўлинмасининг бошлиғи В. Суздальцева, ёқилғи ва химия баланси бўлинмаси бошлиғининг ўринбосари В. Ерилина, енгил ва пахта тозалаш саноати бўлимининг бошлиғи, Давлат план комитетининг аъзоси Н. Нишонов ўртоқлар республикамиз истиқболи ҳақида суҳбатлашмоқдалар.

МАМЛАКАТИМИЗ КПСС XXIV съезди арафасида турибди. Съезд янги беш йилликнинг иқтисодий программасини белгилаб, олға томон ғолибона ҳаракатимиз йўлларини кўрсатиб беради.

Куни кеча матбуотда эълон қилинган «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг Директивалари» лойиҳаси эндиликда кенг жамоатчилик муҳокамасидан ўтмоқда, уни халқимиз янги беш йилликдаги тараққиётимизнинг кўзгуси деб баҳоламоқда. Директива **«Беш йилликнинг энг асосий вазифаси — социалистик ишлаб чиқаришни юксак суръатлар билан ривожлантириш, унинг самарадорлигини ошириш, фан-техника тараққиёти ва меҳнат унумдорлигини ўстиришни жадаллаштириш негизида халқ ҳаётининг моддий ва маданий даражасини анча юксалтиришни таъминлашдан иборат»** деб кўрсатмоқда.

Халқ хўжалигини планлаштириш... Бу социализм эришган жуда буюк ғалаба. Халқ хўжалигини планлаштиришда, планларни бажариш ва ошириб бажариш учун курашда мамлакатимиздаги миллионлаб меҳнаткашлар иштирок этадилар. Бу — тушунарли. Чунки планлаштириш марказлашган планли раҳбарликни маҳаллий органларга ва корхоналарга кенг хўжалик ташаббуси кўрсатиш имкониятини бериш билан бирга қўшиб олиб боришни ҳамда меҳнаткашлар оммасининг ижодий активлигидан фойдаланишни тақозо этади. Худди мана шу сабабдан ҳам давлат план топшириқлари корхоналар, тармоқлар, районлар ва областларнинг лойиҳаларига асосланган ҳолда ишлаб чиқилади.

Мамлакатимиздаги халқ хўжалигини планлаштириш системасини пирамидага таққослаш мумкин. Корхоналар ва хўжаликларнинг ишлаб чиқариш планлари унинг асосини ташкил этади. Шундан кейинги ўринда хўжалик бирлашмалари, трестлар, бош бошқармалар ва бошқа бошқариш органларининг ўрта звеноси планлари туради. Иттифоқ ва иттифоқ-республика министрликлари ҳамда идораларнинг планлари, областлар, ўлкалар ва иттифоқчи республикаларнинг территориал планлари бундан бир поғона юқори бўлади. Пирамиданинг гултожиси — СССР халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планидир.

Ишлаб чиқаришни планлаштириш ҳеч бир истисносиз барча корхоналарни: фабрика ва заводларни, колхоз ва совхозларни, қурилишларни ва бутун конларни қамраб олади. Планларни тузишда уларнинг коллективлари бевосита иштирок этадилар. Улар киритган таклифлар план бўлимларида марказлаштирилади ва планнинг узил-кесил варианти ишлаб чиқилади.

Халқ хўжалигини планлаштириш билан боғлиқ бўлган жуда мураккаб ишни бажариш соҳасида планчилар ва экономистлар кўп тер тўкиб ва куч ғайрат сарфлаб меҳнат қилишади. Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида, планлаштирувчи органлар эндигина оёққа туриб келаётган даврда Владимир Ильич Ленин планчилар ва экономистларга халқ хўжалигини планлаштириш масалаларига амалий ишлар билан чамбарчас боғлиқ бўлган масала деб қарашни ўргатган эди. Улар улуғ доҳийнинг ана шу кўрсатмасига амал қилиб, халқ хўжалигини планлаштиришни тинмай такомиллаштириб келдилар ва бу соҳада жуда катта тажриба тўпладилар.

ҚИШЛОҚ ЭКОНОМИКА МАСАЛАЛАРИ

«Ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш кенгайтирилсин, марказлаштириш кучайтирилсин, колхоз ва совхозларнинг қишлоқ хўжалик ерларидан, техника ҳамда меҳнат ресурсларидан фойдаланиши яхшилансин» дейилади КПСС XXIV съезди Директивалари лойиҳасида. Бу вазифани тўла-тўкис ҳал қилишда колхоз экономистларининг роли бениҳоя каттадир.

НАМАНГАН областидаги «Гигант» колхозининг экономисти П. Т. Цай ишчан ходимлардан. У колхозга эллигинчи йилларда келган. Ўша вақтда колхоз даромади у қадар кўп бўлмаган ўртача хўжалик эди. Колхозчиларнинг меҳнатига кам ҳақ тўланарди. Ишни нимадан бошлаш керак? Пахтакорларнинг жамоат ишлаб чиқаришидан манфаатдорлигини қандай қилиб ошириш мумкин? Экономист ана шу муҳим масалалар ҳақида жуда кўп ўйлади, изланди. Унинг ташаббуси билан колхозда меҳнатни нормалаш ва баҳолашнинг прогрессив усулига амал қилина бошланди. Колхозни хўжалик ҳисобига ўтказиш шундан кейинги иккинчи қадам бўлди. Хўжалик КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленумидан кейин кескин ривожлана бошлади. Деҳқонларнинг иш ҳақи кўпайди, колхознинг бўлинмас фондидаги маблағ миқдори бир миллион сўмга яқинлашди. Колхозчилар унумли ва сифатли меҳнат қила бошладилар. Улар ўзларининг кучларига ишонч ҳосил қилишди ва хўжаликнинг битмас-туганмас имкониятларидан самарали фойдалана бошладилар.

Шу ўринда колхоз пахтани машина билан теришга жиддий эътибор бера бошлаганини айтиб ўтиш ўринлидир. Бултур хўжаликда план бўйича 1300 тонна пахта машиналарда терилиши лозим эди. Амалда эса бункерлардан 2500 тонна «оқ олтин» тўкилди ва машина терими плани 192 процент адо этилди. Колхоз асосан уруғлик пахта етиштиради ва шу сабабли ҳосилнинг кўпчилик қисми қўлда терилади. Колхозда 22 та терим агрегати бор. Уруғлик пахта тайёрлаш плани бажарилгач, қолган ҳосил машиналар билан терилди.

Павел Терентьевич қўлига қалам олиб ҳисоб-китоб қилади. Колхоз бир тонна пахтани қўлда териш учун 52 сўм, машинада териш учун эса механик-ҳайдовчиларга 12 сўм ҳақ тўлайди. Энди бир ҳисоблаб кўрайлик: тўрт қаторли терим агрегатида ишлайдиган механик-ҳайдовчиларга бултур 250 тонна пахта тергани учун уч минг сўм ҳақ тўланди. Агар шунча пахта қўлда терилганда теримчиларга 13 минг сўм ҳақ тўланарди. Кўриниб турибдики, тафовут жуда катта. Колхоз машинада терилган ҳар 250 тонна пахта ҳисобига 10 минг сўмдан, жами машинада терилган 2500 тонна пахтадан юз минг сўм маблағ тежаб қолди.

Колхоз давлатга пахта сотиш юзасидан белгиланган беш йиллик планни 123 процент бажарди. Хўжалик 2400 гектар майдонда пахта етиштиради. Ҳосилдорлик қарийб 30 центнерга етди. Бу муваффақият коллективнинг ижодий меҳнати натижаси, колхоз аъзолари пахтачиликни юксалтириш йўлида олиб борган курашнинг қувончли самарасидир. Эришилган ана шу қувончли натижаларда колхоз экономикасининг ҳам ўзига яраша ҳиссаси бор. У жон куйдириб ишлаганлиги, иқтисодий ишни яхши йўлга қўйишда колхоз раҳбарларига, бутун коллективга яқиндан ёрдам берганлиги туфайли колхозчиларнинг меҳнат ҳақи тўхтовсиз ошиб бормоқда, хўжаликнинг ишлаб чиқаришдан олаётган даромади ва соф фойдаси тобора кўпаймоқда. Шу ҳисобдан дангиллама янги уйлар, мактаблар, касалхоналар, болалар муассасалари, маданий-маиший объектлар ва спорт иншоотлари қурилмоқда.

«Гигант» колхози мустаҳкам заминда турибди. Ана шу заминнинг негизини экономика ташкил этади. Колхоз экономисти Павел Терентьевич қишлоқ деҳқонларида экономикага муҳаббат уйғотмоқда.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги план-экономика бошқармасининг бошлиғи А. Кузнецова билан суҳбатлашар эканмиз, Задарё районидаги «Гигант» колхозининг экономисти П. Цайга ўхшаш ташаббускорлар республикамиз колхоз ва совхозларида кўпми, деган савол бердик.

— Республикамиз хўжаликларида, — деди у, — ҳозирги вақтда 3500 дан ортиқ экономистлар ишлаб турибди. Улар орасида ўз ишини яхши биладиган, ташаббускор, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча тармоқларини тўхтовсиз юксалтириш учун интилаётган, бу соҳада хўжалик раҳбарларига яқиндан ёрдам бераётган, иқтисодий ишни намунали йўлга қўйиб, колхоз ва совхозларнинг экономикасини мустаҳкамлаш учун жон куйдираётган кишилар кўп. Уларнинг ҳаммаси тинмай изланишади, хўжаликнинг ишлаб чиқариш фаолиятини муттасил таҳлил қилиб боришади ва янгидан-янги резервларни қидириб топиб, планлар тузилаётганда ана шу резервларни ҳисобга олишади.

КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил сентябрь Пленуми қарорлари мамлакатимиз халқ хўжалиги тараққиётида янги даврни бошлаб берди. Саноатни бошқаришни яхшилаш, планлаштиришни такомиллаштириш ва саноат ишлаб чиқаришида иқтисодий рағбатлантиришни кучайтириш юзасидан белгиланган тадбирлар мамлакатдаги жуда катта ишлаб чиқарувчи кучлардан рационалроқ фойдаланиш, халқнинг фаровонлигини тез суръатлар билан ўстириш, социалистик тузумнинг устунликларини тўлароқ очиб кўрсатиш учун қулай шарт-шароитлар вужудга келтирди. Жамоат ишлаб чиқаришининг самарадорлигини ошириш корхоналарнинг ҳуқуқларини кенгайтиришга ҳам ёрдам берди. Корхоналар юқори ташкилотлар томонидан белгиланадиган контроль рақамлар асосида беш йиллик ва йиллик планларни мустақил равишда тузиш имкониятига эга бўлдилар. Бунда асосий эътиборни ишлаб чиқаришни муттасил юксалтириш, техника тараққиётини тезлаштириш, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш ва ишлаб чиқариш ҳаражатларини камайтириш ҳисобига олинадиган фойдани кўпайтириш ҳамда ишлаб чиқаришнинг рентабеллик даражасини оширишга қаратдилар.

ЗЕБИ Фармонова республика Давлат план комитети озиқ-овқат саноати бўлимида катта экономист бўлиб ишлаб келмоқда. У ўзига берилган топшириқларни аъло даражада адо этади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР Давлат план комитетининг бўлинма бошлиғи Хосият Бахритдинова меҳнатсеварлиги билан коллектив ўртасида ҳурмат қозонмоқда.

И. Глауберзон фотолари.

Саноат корхоналарининг ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятида иқтисодий таҳлил хизмати муҳим роль ўйнайди. **«Янги беш йилликда саноатнинг асосий вазифаси социалистик экономиканинг индустриал базасини ривожлантиришни, хусусан қишлоқ хўжалигини ва у билан боғлиқ бўлган тармоқларнинг индустриал базасини ривожлантиришни кенгайтиришдан ва такомиллаштиришдан, ишлаб чиқаришнинг техника даражасини ва самарадорлигини оширишдан, маҳсулот сифатини тубдан яхшилашдан иборат».** Директивалар лойиҳасида саноатчиларимиз олдига қўйилаётган бу муҳим вазифани амалга оширишда корхоналардаги иқтисодий таҳлил хизмати ходимлари муносиб ҳисса қўшишлари мумкин. Улар барча цехлар ва участкаларнинг ишини муттасил таҳлил қилиб боришни, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш мақсадида фойдаланилмаган резервлар ва имкониятларни аниқлаши зарур. Шу муносабат билан Ўзбекистон металлургия заводининг план бўлими иқтисодий ишни қандай йўлга қўйганлигини олиб кўрайлик.

ИҚТИСОДИЙ УДДАБУРОНЛИК САМАРАСИ

ЎЗБЕКИСТОН металлургия заводи республикамизнинг илғор корхоналаридан бири, кўпчилик янгиликларнинг ташаббускори, социалистик мусобақа илғори. Завод коллективи беш йиллик планни муддатидан илгари бажарди.

Иқтисодий ислоҳот корхонада қўшимча резервларни ишга солиш ва ишлаб чиқаришни такомиллаштириш учун катта имконият вужудга келтирди. Корхона эришаётган муваффақиятларнинг боиси шундаки, бу ерда олинган юксак мажбуриятлар коллективнинг ташкилий-техникавий тадбирларни амалга ошириш соҳасида сарфлаётган куч-ғайрати билан мустаҳкамлаб борилади. Ўйланган ҳар бир янгилик иқтисодий ва инженерлик ҳисоб-китобларига асосланган бўлади. Меҳнатга чинакам коммунистик муносабатда бўлаётган ташаббускор металлурглар моддий рағбатлантириб борилади.

Агар заводнинг кундалик ҳаётига назар ташланса, корхона экономистлари планнинг бажарилиши учун олиб борилаётган курашнинг олдинги сафида турганликлари, хўжаликни юритишнинг мақсадга мувофиқ йўлларини кўрсатиб бераётганликлари маълум бўлади. Шу ўринда бир мисол келтирамиз. Завод экономистлари сайқалланган пўлат ишлаб чиқаришни кўпайтириш иқтисодий жиҳатдан фойдали эканлигини асослаб беришди. Завод коллективи ана шу хилдаги пўлатнинг ҳар бир тоннаси ҳисобига 25 сўмдан фойда олмоқда. Ваҳолонки, бошқа маркадаги пўлатларнинг бир тоннасидан кўрилаётган фойда миқдори 11 сўмдан 16 сўмгача. Корхонанинг рағбатлантириш фонди вужудга келтирилаётган янги шароитда пўлатнинг бу хилини ишлаб чиқаришни кўпайтириш жуда зарурдир. Аввало маҳсулотнинг бу турига бўлган талаб катта ва иккинчидан, хўжаликни юритишнинг янги шароитида рағбатлантириш фонди олинаётган фойда ҳисобига вужудга келади. Завод техника кенгашининг йиғилишида план бўлимининг бошлиғи Х. Жўраев ана шу фикрни айтди. Таклиф қабул қилинди. Натижада завод ўтган йилнинг 10 ойи ичида қўшимча равишда 165 минг сўм фойда олди.

Завод экономистлари янгилик ва илғор ишлаб чиқариш усулларининг тарафдори. Улар хўжалик ҳисобини тинмай такомиллаштирмоқдалар, маҳсулотни нуқсонсиз тайёрлашни кенг оммалаштиришга эришмоқдалар, янги тажрибаларни амалга ошираётирлар.

Энди тармоқлар бўйича планнинг тузилиши устидан умумий раҳбарлик қиладиган министрликлардан бирининг иши билан танишайлик. Министрликлар ўзларига қарашли корхоналар планларининг лойиҳасини қараб чиққанда даставвал кам меҳнат сарфлаб кўп ва юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни таъминлашга интиладилар. Халқ хўжалиги ва аҳолининг талабларини қондириш учун бу жуда зарурдир.

ТАРМОҚ РИВОЖИНИНГ УФҚЛАРИ

«Саноатнинг ҳар бир тармоғида ишлаб чиқаришни даставвал унинг самарадорлигини ошириш ҳисобига ва ички хўжалик резервлардан янада тўлароқ фойдаланиш ҳисобига ўстириш таъминлансин» (СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг Директивалари лойиҳасидан).

РЕСПУБЛИКА Енгил саноат министрлигига 62 корхона қарайди. Бу корхоналарда газлама ва кийим-бош, пойафзал, галантерея буюмлари, чинни идишлар ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарилади. Тўғрисини айтиш керак. Министрликка қарашли завод ва фабрикалар орасида маҳсулот тайёрлашни кўпайтириш, унинг сифатини тобора яхшилаш мақсадида кўрсаткичлари катта бўлган планлар тузадиган корхоналар билан бирга план кўрсаткичларини камайтиришга ҳаракат қиладиганлари ҳам йўқ эмас. Мисол учун Марғилондаги «Атлас» фирмасини олайлик. Фирма бу йил дағал газламалар тайёрлашни кескин кўпайтиришни назарда тутган. Ваҳолонки, бу хил маҳсулотга бўлган талаб катта эмас, савдо ташкилотлари уни олишдан бош тортмоқдалар. Бундан ташқари, фирма ходимлари корхонани реконструкция қилиш ҳисобига қувватти оширишни ҳам ҳисобга олмаганлар. Энг ачинарлиси шундаки, тахминан мавжуд қувватларнинг 80 процентидангина фойдаланилмоқда.

Шу сабабли министрликнинг план бошқармаси корхона планини қараб чиққанда корхонада ипак газламалар тайёрлашни кўпайтириш ва унинг ассортиментини хилма-хил қилишни назарда тутди. Фирма раҳбарлари министрликнинг фикрига қўшилишди.

Маҳаллий план комиссиялари (район, шаҳар ва область план комиссиялари), шунингдек автоном республикаларнинг давлат план комитетлари давлат план органлари системасида муҳим ўрин эгаллайдилар. Улар жойларда хўжаликни комплекс ривожлантириш, маданиятни юксалтириш, аҳолининг турмуш даражасини ошириш, ишлаб чиқаришни рационал жойлаштириш ҳақида ғамхўрлик қиладилар. Шу муносабат билан Андижон район план комиссияси фаолияти қизиқарлидир. Районда 24 йирик кўп тармоқли колхоз, икки ихтисослаштирилган совхоз бор. Район план комиссиясининг раиси С. Қўшоқов ана шу хўжаликларнинг ҳаммаси билан яқиндан алоқада бўлади. У колхоз ва совхозлардаги ҳамма ишларнинг бориши билан қизиқади, район экономикасини юксалтиришга ёрдам берадиган қарорлар қабул қилинишига ҳаракат қилади.

Вилт касаллиги районда пахтачиликни ривожлантиришга катта ғов бўлди. Ўртоқ Қўшоқов район қишлоқ хўжалик бошқармасининг мутахассислари билан биргаликда колхоз ва совхозларда экилиб келган пахтанинг «108—Ф» навини бошқа навлар билан алмаштириш зарурлигини исботлаб берди. Бироқ пахтакорлар ҳам, хўжаликларнинг раҳбарлари ҳам иккиланиб қолишди. Янги нав вилтга чидармикан, деб хавфсираганлар ҳам бўлди. Бундан ташқари, янги навнинг чигити қиммат туради. Хўжаликларнинг молиявий аҳволи эса у қадар яхши эмас. Ўтган йиллар ҳосилдорлик сезиларли даражада камайиб кетганидан даромад яхши бўлмади. Шунда С. Қўшоқов район ишлаб чиқариш бошқармасининг бош агрономи Қ. Иноқов билан биргаликда ғўзанинг янги навини экишга ўтишнинг муҳимлигини иқтисодий жиҳатдан асослашга аҳд қилди. Уларнинг ҳисоб-китоблари хўжаликларнинг раҳбарларига маъқул бўлди. Шундай қилиб, Андижон районининг хўжаликлари пахтанинг «159—Ф», «Тошкент—1» ва Тошкент—2» навларини экишга киришдилар. Натижада бултур районда пландаги 60.900 ўрнига 66.000 тонна пахта етиштирилди.

ЁРҚИН ИСТИҚБОЛ

БУХОРО область план бўлимида планлаштириш ва иқтисодий ишларда анча тажриба тўплаган мутахассислар кўп. План комиссиясининг раиси Ф. Йўлдошев, раис ўринбосари Г. Березюк, маҳаллий саноат ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш секторининг бошлиғи А. Рамазоновлар ана шулар жумласидандир. Облпланнинг қишлоқ хўжалик бўлими етакчи бўлим ҳисобланади. Бўлим ходимлари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтириш, айниқса унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликни ривожлантиришга биринчи даражали аҳамият беришади. Улар пахта-беда алмашлаб экишни бу соҳадаги энг муҳим масала деб билишади. Истиқбол планлари тузилганда бу масала алоҳида ҳисобга олинади.

Пахта ҳосилдорликни ошириш ҳисобига кўпайиши лозим. Бу муҳим масала доимо бўлимнинг диққат марказида. Алмашлаб экишни тўғри йўлга қўйиш учун эса янги ерларни ўзлаштириш зарур. Янги беш йилликда областда бир неча минг гектар янги ер ўзлаштирилиши ва қишлоқ хўжалик оборотига киритилиши лозим. Истиқбол плани тузилганда бу масалалар марказий ўринга қўйилади.

Областда гўшт етиштиришни янада кўпайтириш муҳим вазифа қилиб қўйилмоқда. Қилинган таҳлиллар ва ҳисоб-китоблар шуни кўрсатдики, областда гўшт етиштиришни кўпайтириш учун биринчидан, чорва молларнинг маҳсулдорлигини ошириш ва иккинчидан, парранда гўшти етиштиришни икки баравар кўпайтириш керак экан. Шу муносабат билан истиқбол планида Навоий ва Бухородаги паррандачилик фабрикаларини кенгайтириш ва Ғиждувон районида янги паррандачилик фабрикаси қуриш назарда тутилди. Ғиждувон паррандачилик фабрикаси тўла қувват билан ишга туширилгандан кейин йилига 2000 тонна пархез гўшт беради.

ИЛМИЙ РАҲБАРЛИК ШТАБИ

БИЗ планлаштиришнинг юқори поғонасига етиб келдик. У республика Давлат комитетидир. Халқ хўжалиги планларини тузиш мураккаб, кўп меҳнат ва куч-ғайрат сарфлашни талаб этадиган, миқёси кенг иш. Шу туфайли истиқбол ва йиллик халқ хўжалиги планларини вужудга келтирадиган республика Давлат план комитети зиммасига жуда катта масъулият юклатилган. У республикамиздаги илмий план-экономика маркази ҳисобланади.

«Аввало планларнинг балансланшувини яхшилаш социал-иқтисодий проблемаларни, фан-техника тараққиёти проблемаларини ва тармоқлараро характердаги масалаларни чуқурроқ ишлаб чиқиш йўли билан планларнинг илмий жиҳатдан асосланиш даражаси оширилсин». Директивалар лойиҳасида қўйилган бу вазифани муваффақиятли амалга оширишда республика Давлат план комитети — илмий раҳбарлик штаби ролини ўтайди.

Республика Давлат план комитетида тузилган халқ хўжалиги планида социалистик хўжалик системасини ҳар тарафлама мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, экономикани тез суръатлар билан юксалтиришни таъминлаш, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, аҳолининг тобора ўсиб бораётган эҳтиёжларини тўлароқ қондириш, халқнинг моддий фаровонлиги ва маданий даражасини юксалтириш назарда тутилади. Ана шу масалаларнинг муваффақиятли ҳал қилиниши халқ хўжалигини ривожлантириш суръатлари ва нисбатлари қанчалик тўғри белгиланганлиги ва асосланганлигига боғлиқдир.

Давлат план комитети ходимлари экономикани ривожлантириш планларини турмушга татбиқ этишнинг энг мақбул йўлларини топишга ҳаракат қиладилар. Улар хом ашё материалларни, ёнилғи ва электр энергиясини сарфлашнинг энг мақбул нормативларига асосланган моддий-техника таъминоти масалаларини ҳам, фан ва техника эришган янги муваффақиятларни жорий қилиш масалаларини ҳам, хўжалик аппаратининг барча звеноларида иқтисодий ишнинг сифатини оширишга қаратилган тадбирлар билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳам эътиборга оладилар.

Лекин Давлат план комитетининг вазифаси бу билангина чекланмайди. У йирик халқ хўжалиги проблемаларини ишлаб чиқади, давлат бюджети лойиҳалари, республика кредит ва касса планлари бўйича ўз хулосаларини чиқариб беради, маҳсулот баҳосининг даражаси ва юк ташиш тарифлари ҳақида таклифлар киритади.

Республика халқ хўжалигининг айрим тармоқларини ривожлантириш ҳақида ҳукумат томонидан қабул қилинган қарорлар ва давлат планларининг бажарилишини текшириш Давлат план комитетининг энг муҳим вазифаси ҳисобланади. Умуман айтганда, Давлат план комитетининг вазифаси кўп қиррали, унинг фаолияти доираси жуда кенг. Шунинг учун ҳам унинг марказий аппаратида ишловчи ходимларга бўлган талаб ҳам жуда катта. Давлат план комитети ходимлари кенг назарий билимга, планлаштириш ва хўжаликни юритиш соҳасида катта амалий тажрибага эга бўлишлари лозим.

Давлат план комитети республика хўжалик ҳаётини планли бошқаришда ҳамма областлар, районлар, министрликлар, идоралар, бошқармалар билан чамбарчас боғланган. У планлаштириш ишларини мувофиқлаштиради, министрлик ва маҳаллий план органлари томонидан тузилган планларни жамлайди ва улар асосида ягона план тузади, планларнинг бажарилишини назорат қилиб боради.

Эндиликда ишлаб чиқаришнинг беш йиллик ва йиллик планлари хўжаликларнинг ўзида тузилади ва умумий йиғилишда муҳокама қилинади. Сўнгра бу планлар район ва областларда қараб чиқилиб, умумлаштирилади. Масалан, республика қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг беш йиллик плани лойиҳасини тузишда қишлоқ меҳнаткашларидан тахминан 1,5 миллион киши қатнашди. Бу марказлаштирилган планли раҳбарликни кенг маҳаллий ташаббус билан бирга қўшиб олиб бориш ҳақидаги ленинча ғояни амалга оширишнинг ёрқин намунасидир.

Республика Давлат план комитети беш йиллик планни тузишга республика олимларини ҳам, илмий-тадқиқот институтларини ҳам жалб қилди. Қишлоқ хўжалик экономикаси институти, «Узгипрозем», Ўзбекистон чорвачилик, шоличилик, боғдорчилик ва узумчилик илмий-тадқиқот институтлари билан ҳамкорликда Ўзбекистон қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг яқин ўн йилга мўлжалланган асосий йўналишларини ишлаб чиқди.

Республика Давлат план комитетининг фақат қишлоқ хўжалик бўлимигина эмас, бошқа бўлимлари ҳам ўз соҳаларига тааллуқли идоралар, министрликлар, бошқармалар билан ҳамкорликда ишламоқда.

Ўзбекистон ССР Давлат план комитетининг коллективи ва республикамиздаги барча планлаштириш ходимлари мамлакатимиз план органларининг ярим асрлик юбилейини нишонлар эканлар, халқ хўжалигини планли бошқаришнинг илмий методларини тўлароқ ва чуқурроқ эгаллаб олиш учун қатъият билан интилмоқдалар, республикамиз халқ хўжалигини планлаштиришни янада такомиллаштириш, планларнинг сифатини яхшилаш учун курашмоқдалар.

Тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йили қутлуғ келди. Бу йилда мамлакатимизни янги беш йилликда ягона давлат плани асосида ривожлантиришнинг ойдин йўллари белгилаб берилмоқда. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг директивалари лойиҳасини халқимиз тараққиёт компаси сифатида зўр мамнуният билан кутиб олди. Бу директивалар лойиҳасини ишлаб чиқишда планлаштириш органларининг беқиёс хизматлари бор. Шу билан бирга директива лойиҳаларида планлаштириш органлари олдига жуда катта вазифалар қўйилмоқда. Бу вазифаларни муваффақиятли ҳал қилишда Ўзбекистон ССР Давлат план комитети коллективи ва республикамиздаги барча планлаштириш органлари ходимлари ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

Н. КОВИНЕВ,
«Экономика и жизнь» журнали редактори.

БИЗНИНГ КАЛЕНДАРЬ

Ёзувчи Парда Турсуннинг туғилганига 60 йил тўлди

ТОМЧИДА ҚУЁШ

Парда Турсун социалистик инқилоб шарофати билан «ғирт саводсиз ва қашшоқ подачи»дан етук санъаткор даражасига кўтарилган, ўз даврининг актуал масалаларини зийраклик билан пайқаб, уни гўзал ва ҳаққоний акс эттира олган ва шу билан ўзбек совет адабиётининг шаклланиши ва ривожига маълум ҳисса қўша олган талантли ёзувчидир. Унинг бутун онгли ҳаёти, ижод самараси меҳнаткаш халқни «Осиё истибдодининг даҳшатли зулм чангалидан қутқарган ленинча партияга самимий ташаккур айтиш ва ёш авлодни тарбиялашда партияга ёрдам бериш»га қаратилган эди. Парда Турсун тахминан ўттиз йил ижод қилиб, қирқдан ортиқ ҳикоя ва очерк, ўндан ортиқ адабий-танқидий мақола, икки повесть ва шулар асосида бир роман яратди. Бадиий ва сиёсий адабиётга оид кўплаб асарларни таржима қилди. Парда Турсуннинг асарларида кўтарилган масалалар ўз кўлами ва доираси нуқтаи назаридан қанчалик чуқур ва кенг бўлса, адабий-тарихий ва ижтимоий-сиёсий аҳамияти нуқтаи назаридан шунчалик актуал ва катта масалалардир. Бу масалалар коммунист — ёзувчининг юксак бадиий маҳоратидан ташқари, унинг гуманистик ғоялари, инсонпарварлик туйғулари билан суғорилган. Парда Турсун асарларидаги реализмнинг, партиявийлик ва халқчилликнинг туб мағзи, кучи ва аҳамияти ҳам ана шунда.

Парда Турсуннинг ҳаёт йўли билан ижодининг бош мавзуи ажралмас ва бирбутундир. Парда Турсуннинг отаси Холмат ака қишлоқнинг энг қашшоқ кишиларидан бўлиб, бутун умри бойлар эшигида хизматкорликда ўтган. Қаҳатчилик йиллари кўпчилик қатори Тошкентга иш излаб келган Холмат акалар оиласи очарчиликда (1918—19) нон шаҳри — Тошкентдан нон тополмай, ёш Пардани етим қолдириб, вафот этишган. Шундан сўнг Парда Тошкентнинг Бешёғоч даҳасидаги Иноят қори исмли руҳоний эшигида подачилик қилган (1919 — 23). Парда бу ердаги ишнинг, шароитнинг оғирлигига, унга бўлган муносабатнинг қўполлигига қарамай, Шокиржон Раҳимийнинг «Совға» китобидан илк саводини чиқарди. 1923 йилда ёш Парда «хўжайинининг ишини ташлаб» Бешёғочдаги Алмаий номидаги ўлка ўзбек намуна-тажриба иш-мактабига ўқишга кирди. Мактаб Парда Турсун ҳаётининг бурилиш нуқтаси бўлди. Бу ерда у Ўрта Осиёнинг турли жойларидан келган турли миллат болаларининг чинакам дўстлигини, партия ва ҳукуматнинг уларга ғамхўрлигини, социалистик маданият ва ҳаётнинг гуркираб ўсишини кўрди.

1927 йилда Алмаий номидаги мактабнинг битирувчи курси В. И. Ленин номидаги Тошкент педагогика билим юртига

қўшилди. Булар орасида Парда ҳам бор эди. У билим юртини 1923 йилда битириб, 1929 йилнинг баҳорида йўлланма билан Тошкент область, Пискент районининг Саид қишлоғига ўқитувчи бўлиб борди. (Парда Турсун ҳаётининг бу даври унинг «Домла» ҳикоясида, «Ўқитувчининг йўли» повести ва «Ўқитувчи» романида батафсил тасвирланган). Қишлоқ ва у ерда бўлаётган чинакам революцион ўзгаришлар бўлажак ёзувчининг дунёқарашида катта ўзгариш ясади. Бу ерда у ижод учун битмас-туганмас ҳаётий манба топди. Уларни бадиий акс эттириш ишқи билан ёнди. Мактабда ўқиб юрган чоғларидаёқ адабиётни севган, матбуотда ўзининг шеър, лавҳа ва мақолалари билан чиқиб турган Парда Турсуннинг социалистик ўзбек қишлоғи ҳақидаги қатор ҳикоя ва очерклари ана шундай юзага келди.

Улуғ Ватан урушидан кейин ёзувчи «Ҳақ йўл» ва «Ўқитувчининг йўли» асарлари устида ишлади. Уларни бирлаштириб, ўзининг «Ўқитувчи» романини яратди. «Ўқитувчи» Парда Турсун ижодий камолатининг чўққисидир. Унда XX аср бошларидаги ўзбек халқи ҳаётининг уч босқичи — инқилоб арафаси, инқилоб даври, Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш ва қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш йиллари ўзининг бутун мураккаблиги билан акс эттирилган. Шу жиҳатдан бу асарга адабиётшунос И. Султон таъкидлаб кўрсатганидек, ўзбек совет интеллигенциясининггина эмас, балки ўзбек миллатининг шаклланишини акс эттирувчи йирик асар, деб қараш тўғридир. Ёзувчи бир кишининг тақдири, унинг босиб ўтган ҳаёт йўли асосида ўзбек халқининг иқтисодий, ижтимоий-сиёсий, маънавий-эстетик ҳаётидаги буюк бурилишни — бир халқнинг социалистик миллат бўлиб шаклланиши ва унинг ўзидан етишиб чиққан миллий интеллигенциянинг янги ҳаётни қуриш жараёнидаги муҳим ролини акс эттиришга муваффақ бўлган. Шунинг учун ҳам Элмурод образида китобхон «инсонда тарихнинг акс этиши»ни (Герцен), яъни томчида қуёш аксини кўради. Парда Турсун асарига асос қилиб олинган даврни ўз бошидан кечирган. Асардаги кўпчилик образлар ўзининг прототипларига эга. Элмурод образининг прототипи эса, авторнинг ўзидир. Шунинг учун ҳам бу асарда ёзувчининг ҳаётий ва ижодий камолоти бир бутун жараён сифатида гавдаланади. «Ўқитувчи»да Парда Турсун халқ ҳаётининг муайян даврига хос типик ҳодисаларни, қаҳрамонлар характери ва онгини белгилайдиган, уларнинг «тошини босадиган» миллий ва чуқур ҳаётий ситуацияларни, деталларни усталик билан танлайди ва асарда уларни санъаткорона жойлаштиради. «Ўқитувчи» — бир-бирига зид икки дунё вакилларининг кескин тўқнашуви ва курашлари асосига қурилган ўткир конфликтли асар. Унда аҳоли кенг табақасининг уйғониши ва ўсиши уларнинг эксплуатацияга қарши олиб борган актив кураши ва ғалабаси жараёнида кўрсатилади. Шундай қилиб, унда халқ тарихнинг яккаю ягона ҳаракатлантирувчи кучи эканлиги ғояси ўзининг чуқур ва ҳаққоний ифодасини топади. Зотан, Парда Турсун ўзининг бутун ҳаёти ва фаолиятини халқнинг буюк яратувчилик кучини, партиянинг доно сиёсатини тараннум этишга бахш этган етук санъаткор эди.

П. ТЎРАЕВ.

ТУҲФАТ ЎРНИДА

МУБОРАК ЁШ

Васфий (Муҳаммаджон Мухторов) ўзбек ва тожик совет адабиёти тараққиётига муносиб ҳисса қўшиб келаётган ғазалнавис шоирдир. Шунингдек журналистлик ҳам шоирнинг севган ва ажралмас касби. Форс тилида ёзилган қатор классик асарларни ўзбек китобхонларига ўз тилида етказиб бераётган моҳир таржимон ҳамдир.

Васфий 1908 йилда Бухоро шаҳрида туғилди. У ердаги мактабларда таълим олиб, ўзбек ва тожик адабиётини чуқур ўрганди. 1925 йилдан меҳнат фаолиятини бошлади. Бухоро халқ маданий-маориф муассасаларида секретарь, инспектор каби масъулиятли ўринларда хизмат қила бошлайди. Шу билан бирга маҳаллий газеталарга мухбир сифатида хабарлар ёзиб туради, шеърлари чиқа бошлайди. 1930 йилдан бошлаб Бухоро ўлкаси газетаси «Озод Бухоро» (ҳозирги «Бухоро ҳақиқати» газетаси) редакциясида ишлайди. 1951 йилда Васфий «Ўзбекистони сурх» (ҳозирги «Ҳақиқати Ўзбекистон» газетаси) редакциясига чақирилади. Шундан буён шу редакцияда қалб қўрини тўкиб, хизмат қилиб келмоқда.

Васфий қирқ йилдан буён ўзбек ва тожик тилларида ижод қилиб келмоқда. Унинг ўзбек тилида ёзган биринчи прозаик асари — «Қизил гул» қиссаси 1933 йилда Ўзбекистон Давлат нашриёти томонидан нашр этилган. Шундан кейин «Совға», «Кўнгил кўзгуси», «Бухоро», «Депутат», «Бахт юлдузи», «Тошкент руҳи» каби поэтик ва прозаик асарлари нашр этилган.

Васфий Шарқ классик адабиётини, айниқса форс-тожик адабиёти классикасини пухта билади. У Фирдавсий, Жомий, Саъдий, Ҳофиз, Камол Хўжандий асарлари билан ўзбек китобхонларини таништирган.

Шунингдек тожик китобхонларини ва томошабинларини Навоий, Бобир, Муқимий, Ҳамза, Яшин, Собир Абдулла, Уйғун асарлари билан таништиришда ўзининг муносиб таржимонлик ҳиссасини қўшган.

У ўз шеърлари, ғазаллари ва мақолалари билан республика матбуотида тез-тез қатнашиб туради. Шоирга «ЎзССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» унвони берилган.

Камтар, ижодкор, тиниб-тинчимас соҳибқалам олтмиш ёшда. Унга ижодий равнақ ва сиҳат-саломатлик тилаймиз.

ЎЗБЕКИСТОН

Узбекистон деб аталган қалби дарё сарзамин,
Ҳарна ёзсам таърифингга лоф эмас, албатта чин,
Ҳур Ватаннинг зар узуги узра сенсан бир нигин,
Шул нигин ёғду сочар ғоят мусаффо, нозанин.
Дилни мафтун айлаган ҳусну жамолингдан сенинг.

Инқилобдан шоду мамнун кекса деҳқон очди қўл,
Боғидан мева териб Ленин томонга олди йўл.
Меҳрибон доҳий унинг совғасини этди қабул,
Деди: раҳмат! Ҳосилинг келгусида бўлғуси мўл,
Доҳий бахш этган бу кунги тотли болингдан сенинг.

Шуҳратингга, қўшди шуҳрат шонли авлодинг бугун,
Нур таратди даҳр аро хуршиди ижодинг бугун.
Ушбу нурдан бир намуна бўлди Фарҳодинг бугун,
Гулшанингда яшнамоқда сарви озодинг бугун,
Ўргилай эй боғбон, зебо ниҳолингдан сенинг.

Шодман, кўрдим бугун обод гулзорингни ман,
Яшнаган гулзор аро гулдан гўзал ёрингни ман,
Тўю базму суҳбатингда янграган торингни ман,
Шодман, ёзмоқдаман васфингга ашъорингни ман.
Йирагай қўлда қалам, айтар: висолингдан сенинг,

Истарам гулбоғларингда сайри гулзор айласам,
Жўр бўлиб булбул билан оҳанги гулёр айласам.
Лолагун ҳуснинг кўриб, васфингни такрор айласам,
Айб эмас, севгимни қайта-қайта изҳор айласам.
Бўсалар олгум келур рухсори олингдан сенинг.

Мухтасар, илҳом кони — бўстонлар сенда кўп,
Шеърият дарёсию таъби равонлар сенда кўп.
Маърифат даргоҳида оромижонлар сенда кўп,
Сўзлари ширин-шакар ширин забонлар сенда кўп.
Васфий не ҳам дерди, дер: ширин мақолингдан сенинг!

М. ВАСФИЙ.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Турли мамлакатларда

КОММУНИЗМ ҚУРИШ УЧУН КУРАШНИНГ КЕНГ ПРОГРАММАСИ

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съезди Директиваларининг лойиҳаси тўғрисида чет эл матбуоти ва информация агентликлари батафсил хабар қилмоқда. Газеталар радио ва телевидение шу Директиваларни КПСС Марказий Комитети маъқуллаб қарор қабул қилганлигини ўзларининг газетхонлари ва тингловчиларига маълум қилмоқдалар.

◆ ВАРШАВАДАГИ «Трибуна люду» газетаси бундай деб ёзади: «Совет Иттифоқи халқ хўжалигининг 1966—1970 йилларда эришган муваффақиятли якунлари янги беш йилликка мўлжалланган ривожланиш программасига негиз бўлди. Бу муваффақиятли якунлар СССРнинг иқтисодий потенциалини ривожлантиришдаги янги босқични ҳам муваффақиятли бошлашни таъминлайди».

◆ БОЛГАРИЯДАГИ газеталар СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съезди Директиваларининг лойиҳаси тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг қарорини ва Директивалар лойиҳасининг баёнини «Коммунизм йўлидаги муҳим босқич», «Жуда катта янги муваффақиятларнинг кенг программаси», «Инсон учун, коммунизм тантанаси учун» деган сарлавҳалар остида босиб чиқарди.

◆ ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ матбуоти СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг тўққизинчи беш йиллик планини бажариш фақат Совет Иттифоқи халқлари учунгина муҳим воқеа бўлиб қолмайди, деб ёзади. Тўққизинчи беш йилликнинг бажарилиши, деб ёзади газеталар, катта халқаро аҳамиятга ҳам эга бўлади. Янги беш йиллик жаҳон социалистик ҳамдўстлигининг кучларини янада мустаҳкамлашга ва барча тинчликсевар кучларни жипслаштиришга хизмат қилади.

◆ ЧЕХОСЛОВАКИЯ радиоси ва телевидениеси Директиваларнинг мазмуни билан ўз тингловчиларини ва томошабинларини муфассал таништириб, бу ҳужжат совет коммунистларининг яқинда ўтказадиган анжуманининг энг муҳим ва асосий ҳужжатларидан бири бўлиб қолади, деб таъкидламоқда.

◆ ВЕНГРИЯДАГИ газеталар совет халқининг моддий даражасини ва маданий савиясини анча оширишни таъминлаш янги беш йилликнинг асосий вазифасидир, деб таъкидламоқда. «Непсабадшаг» газетаси план Директивалари билан ўз газетхонларини таништириб, янги беш йилликда саноат ишлаб чиқариши 42—46 процент, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши эса 20—22 процент кўпайтирилади, деб ёзади.

◆ РУМИНИЯДАГИ газеталар Директивалар лойиҳасини КПСС Марказий Комитети маъқуллаганлиги, бу лойиҳалар партия ташкилотларида, меҳнаткашларнинг йиғилишларида ва матбуотда муҳокама қилинажаги ҳақида Ажерпресс агентлигининг берган хабарини босиб чиқарди.

Янги беш йиллик план юзасидан КПСС Марказий Комитети Директивалари лойиҳасининг баёнини Ғарбдаги информация агентликларининг ҳаммасида муфассал равишда эълон қилиб, халқ хўжалигини ривожлантириш суръатларини ҳамда янги беш йилликда аҳолининг фаровонлиги оширилишини кўрсатувчи энг муҳим рақамларни келтирмоқдалар.

(ТАСС).

Ваҳшиёна бомбардимон қилишлар давом этмоқда

ХАНОЙ. Америка самолётларининг катта группалари, шунингдек Америка артиллерияси Вьетнам Демократик Республикаси территориясида демилитаризация қилинган зонадаги 17-параллелнинг шимолида жойлашган Хионглап жамоасини 5, 6 ва 7 февраль кунлари ваҳшийларча бомбардимон қилди ва тўпга тутди.

Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министрлиги вакилининг Ханойда эълон қилинган баёнотида мана шу фактлар айтиб ўтилди.

Аммонда тўқнашувлар

АММОН. 11 февралда Иордания пойтахтида Иордания армиясининг бўлинмалари билан Фаластин милициясининг отрядлари ўртасида қуролли тўқнашув бўлди. Тўқнашув натижасида ўлган ва яраланганлар бор. Фаластин озодлик ташкилотининг расмий вакили бу можаро учун жавобгарликни Иордания маъмурларига юклади. Аммо, Иордания ички ишлар министрлиги вакилининг баёнотида шу районда Иордания қўшинлари «вазиятнинг номатлуб ривожланишига йўл қўймаслик мақсадида шундай ҳаракат қилдилар», дейилади. Баёнотда гражданларга, рўйхатдан ўтказилмаган курол-яроғларни топширинглар, деб мурожаат ҳам қилинган.

ТИРИКЧИЛИК БОРГАН САРИ ҚИЙИНЛАШМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК. Детройтдаги ишсизларнинг бир группаси ўзларининг қийналиб қолганликларини ва умидлари барбод бўлганлигини журналистларга ҳикоя қилиб беришди.

— Мен, деди Рональд Мэсон, иш қидириб кўп вақтдан бери автомобиль заводларига бориб юрибман. Ҳамма жойда менга айни бир жавобни, яъни «ишга олмаймиз» деган жавобни беришяпти. Уйимда эса оилам оч. Ота-оналик болаларга ёрдамлашувчи ташкилот 3 яшар қизимни овқатлантириш учун ҳар ҳафтада беш доллар пул бериб турибди, лекин бу пул сира кифоя қилмайди. Ишсизлик нафақасини олиб туриш учун белгиланган муддат тугади. Энди нима қилишимни билмайман.

«Крайслер» компанияси заводининг собиқ ишчиси Рокко Брукс гапга аралашиб, бундай деди:

— Яқинда хотиним тўнғич боласини туғди. Хотиним билан боламни уйга олиб келишим керак. Аммо, квартирам совуқ, чироқ йўқ, иситиш ва чироқ учун тўлашга пулим йўқ.

Ишчилардан бири президент Никсоннинг 1969 йил январида катта ваъда бериб: «Ишсизликни кўпайтирмай туриб инфляцияни контроль остига олишимиз мумкин деб ҳисоблайман», — деган гапини эслатди. Суҳбатда қатнашган ишсизлар заҳарханда қилиб туришди. «Бугун унинг гаплари бизни масхара қилаётгандек бўлиб туюляпти, — деди ишсизлардан бири. — Бундан икки йил аввал Мичиган штатида бизга ўхшаганлар икки юз мингга яқинлашиб қолган эди. Ҳозир бу рақам икки баравар кўпайди».

Ишсизларнинг журналистлар билан қилган суҳбатида айтилган бу аламли гаплар Америка газеталарида босилиб чиқди ва бундай гапларни автомобиль саноатининг пойтахти Детройтдагина эмас, ҳатто мамлакатнинг бошқа ҳар қандай саноат марказида ҳам эшитиш мумкин. Расмий стандартларга кўра, ҳозирги кунда АҚШда ишсизлар ишлаб турган аҳолининг 6 процентидан ошиб кетган 654 та район бор. Ишсизлик муқим бўлиб қолган шундай районлардан бири Мичиган штатидаги Маскигон районидир. Бу ерда автомобиль заводларига маҳсулот етказиб берувчи қуюв цехи ва бошқа саноат корхоналари жойлашган. Шу райондаги ишчиларнинг деярли ярмиси иш тополмай сарсон. Ишсизларни қайд қилувчи район марказининг вакили бундай деди: «Январнинг биринчи ҳафтасидаёқ бизга нафақа беришни сўраб 6682 та ариза тушди. Бундан роса бир йил аввал бундай аризалардан 2360 та тушган эди. Бундан буён аҳвол тағин ҳам батарроқ бўлиши кўриниб турибди».

Меҳнат министрлигининг маълумотларига қараганда, январь ойида АҚШда ишсизлар сони 5,4 миллион кишига етган. Демак, Америкада ишга яроқли ҳар 16 кишининг бири «ортиқча» бўлиб қолибди. Ёшлар орасида ҳар уч-тўрт кишидан бири иш тополмай сарсон.

«Капитализм йўлдоши» бўлган ишсизлик юқори малакали кишиларга, инженер-техник ходимларга ҳам тобора қаттиқроқ зарба бермоқда. Улар, биз албатта иш билан таъминланамиз ва катта маош оламиз, деб ишонар эдилар. Энди уларнинг бу ишончи жиддий хавф остида қолди, деб ёзмоқда газеталар. Заводлар, лабораторияларда, конструкторлик бюроларида ўн минглаб, юз минглаб инженерлар, олимлар ва техниклар ишдан бўшатилди, эндиликда улар ҳар қандай иш бўлса ҳам бажаришга рози бўлиб иш қидириб юрибди.

Деҳқончилик министрлигининг яқиндаги эълон қилган хабарида айтилишича, озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи бу йил ҳам кўтарила беради, солиқлар ҳам кўпайтирила беради. Американликларнинг тирикчилик қилиши тобора қийинлашмоқда. Масалан, 8 миллион аҳолиси бўлган Нью-Йоркда ҳар етти кишининг бири социал таъминот орқали берилаётган арзимас нафақа билан кун кечирмоқда. Матбуотнинг ёзишига қараганда, Детройтда икки юз минг нафар пенсионер аранг тирикчилик қилмоқда. Буларнинг кўплари очликдан ўлиб қолмаслик учун хайр-эҳсон ташкилотларига ёрдам сўраб мурожаат қилишга мажбур бўлмоқдалар.

РИМ. «Яшасин ер ислоҳоти!», «Деҳқонлар очликдан ўлишни исташмайди» — мамлакатнинг ҳамма бурчакларидан Италия пойтахтига тўпланган деҳқонлар ана шундай шиорлар кўтариб шаҳар кўчаларидан ўтишди. Италия деҳқонлари парламентнинг депутатлар палатасидан ер участкалари аренда системасининг ислоҳ қилинишини талаб этмоқдалар. Суратда: Намойишчилар Рим кўчаларида.

ТАСС фотохроникаси.

СССР КУБОГИ — «ИЗВЕСТИЯ» КУБОГИ УЧУН

ИККИ МУСОБАҚАДА ҲАМ ҒАЛАБА

Тошкентдаги «Ёшлик» енгил атлетика манежида СССР кубоги — «Известия» кубоги учун зональ мусобақалар бўлиб ўтди. Бу мусобақаларда Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон ва Сибирнинг энг кучли командалари қатнашди.

Майдон эгалари — Ўзбекистон пойтахт областининг спортчилари мусобақада ғолиб чиқдилар. Улар 20409 очко тўплаб, иккинчи соврин эгаси бўлган Қарағанда командасидан қарийб уч ярим минг очко илгарилаб кетдилар. Учинчи ўринни Фрунзе шаҳрининг командаси олди. Турнир жадвалидаги шундан кейинги ўринларни Новосибирск, Иркутск, Красноярск, Душанба, Барнаул, Ашхобод, Кемерово спортчилари эгалладилар.

Шахсий зачётда ўтказилган мусобақада ҳам тошкентликларнинг иши ўнг келди. Мусобақа низомга кўра, мусобақа 21 турининг ҳар бирида биринчи, икки ўринни олган спортчиларгина финалда курашни давом эттириши мумкин. Тошкентликлар саккизта биринчи ўринни олдилар. Югурувчи Вячеслав Тяпугин, Александр Берштейн, Анатолий Киселев, Лилия Ямкис, Зоя Муртазина фахрий супачанинг энг юқори поғонасига кўтарилдилар. Николай Капустин шест билан ҳаммадан баланд сакради. Нина Кандело билан Владимир Тарасов ядрони ҳаммадан узоққа ирғитди. Любовь Кулаева (юз метрга тўсиқлардан оша югуриш), сакровчилардан Геннадий Трушчев, Радик Эшимбоев иккинчи ўринни эгаллади. Шундай қилиб, ўзбек спортчиларидан ўн бир киши финал мусобақада қатнашиш учун йўлланма олди.

Мусобақаларда усти ёпиқ бинолар учун бир қанча жуда юқори натижалар қўлга киритилди. Қарағандалик Вера Ткаченко 100 метр масофани тўсиқлардан оша 14 секундда босиб ўтди. Унинг бу натижаси мавсумда қўлга киритилган энг яхши вақтдан 0,1 секунд орқада қолди, холос. Унинг ҳамшаҳри Ольга Комратова 174 сантиметр баландликдан сакраб ўтди.

«Ёшлик» манежида Тожикистондан келган меҳмон Юрий Карамишевнинг жуда омади келди. У бундан икки ҳафта илгари шу манежнинг ўзида 208 сантиметр баландликдан сакраб ўтиб, мастерлик нормасини бажарди. Ўтган якшанба куни Юрий биринчи урунишдаёқ 209 ва 212 сантиметр баландликдан сакраб ўтди. Бу — республикамиз учун энг юқори натижадир.

(ЎзТАГ).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — МОСКВА кундузги кўрсатувлари. 18.25 — ТОШКЕНТ. Ўзбек тилида: 18.30 — Қўғирчоқ телетеатри. 19.00 — «АХБОРОТ». 19.15 — ПАРДА ТУРСУН (адабий портрет). 19.55 — «АХБОРОТ». 20.10 — «Танишинг, Балуев» (бадиий фильм). 21.45 — Янгиликлар. 22.00 — Ўзбекистон областлари телефестивали. СУРХОНДАРЁ области.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — ТОШКЕНТ. Рус тилида: 18.00 — «Бизнинг интервью». 18.10 — «Она-Ватан мадҳи». 18.40 — Шеърият мухлисларига. ЭРКИН ВОҲИДОВ. 19.00 — Ўқув кўрсатувлари. 20.00 — МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. Балет кечаси. 20.40 — Ёш драматурглар — студиямиз меҳмони. 21.10 — ТЕЛЕСПЕКТАКЛЬ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 17/II да Майсаранинг иши, 18/II да Лайли ва Мажнун.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/II да Парвона, 17/II да Машаққатли йўл, 18/II да Йўлчи юлдуз.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 17/II да Паранжи сирлари, 18/II Қалам қошлигим.

КИНО

Чемпион — «СПУТНИК», «ВОСТОК» (жуфт соатларда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда), НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11.40 минутда ва кеч соат 8.20 минутда).

Биримиз (эрталаб соат 11.30 минутда, кундуз 4 ва кеч 6 да), Директор (2 серия, кундуз соат 1.30 минутда ва кеч 8 да) — «МОСКВА».

Турк оғасининг васияти — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Арсен — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Денгиз характери — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Уч бақалоқ — (эрталаб соат 10). Севги нафосати (жуфт соатларда) — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ».

УЗБЕКИСТОН ТЕАТР ЖАМИЯТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИНИНГ ДРАМАТУРГИЯ СЕКЦИЯСИ ВА УЗБЕКИСТОН ССР МАДАНИЯТ МИНИСТРЛИГИНИНГ РЕПЕРТУАР-РЕДАКЦИОН КОЛЛЕГИЯСИ

15 дан 20 февралгача

РЕСПУБЛИКА ЁШ ДРАМАТУРГЛАРИНИНГ СЕМИНАРИНИ УТКАЗАДИ

Семинар Ўзбекистон театр жамиятининг актерлар уйида ўтказилади. (Тошкент шаҳар Пушкин кўчаси, Ц-1, К-7). Телефонлар 32-35-53, 32-34-43.

Семинарга қатнашишни истаган барча кишилар таклиф қилинади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 331216. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 23—27. Урганч — 34—55. Фарғона — 4—29—41. Гулистон — 22-09.

№ А. — 39. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. 14669